

سقط جنین

بررسی احکام تکلیفی و وضعی

نویسنده:

مریم رستمیان

www.ketab.ir

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: رستمیان، مریم، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: سقط جنین: بررسی احکام تکلیفی و وضعی / مریم رستمیان.
مشخصات نشر	: رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۹۴ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۱ - ۹۶ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: سقط جنین عمدی (فقه)
موضوع	: Abortion (Islamic law)
موضوع	: سقط جنین - جنبه‌های مذهبی - اسلام
موضوع	: Miscarriage - Religious aspects - Islam
رده‌بندی کنگره	: BP ۱۹۸/۶
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۶
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۹۲۷۱۶۰

سقط جنین

عنوان: سقط جنین - بررسی احکام تکلیفی و وضعی

نویسنده: مریم رستمیان

طراح جلد: گروه طراحی پلکان

ناشر: رویش بهاری

مدیر تولید: امیر حیدری

شابک: ۱ - ۹۶ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناسه: ۱۵۶۱

نوبت چاپ: اول زمستان ۱۴۰۳ ۱۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

تهران، خیابان انقلاب، پلاک ۱۲۷۸، واحد ۹ - تلفن: ۳۶۴۳۱۳۸۷ - همراه: ۰۹۳۹۸۱۰۵۹۹۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	پیشگفتار.....
۷	مقدمه.....

بخش اول

سقط جنین

۱۱	فصل اول.....
۱۱	کلیات.....
۱۳	مفهوم جنین.....
۱۳	تعریف جنین.....
۱۴	مفهوم سقط و سقطه جنین.....
۱۴	سقط جنین در لغت.....
۱۵	مفهوم جنین در فقه اهل سنت.....
۱۵	مالکی.....
۱۵	شافعی.....
۱۶	حنفی.....
۱۶	حنبللی.....
۱۶	جنین در اصطلاح.....
۱۶	جنین در اصطلاح فقه.....
۱۷	تعریف حکم تکلیفی و وضعی.....
۱۸	مفهوم فریقین.....

بخش دوم

احکام تکلیفی سقط جنین

۲۱	فصل اول.....
۲۱	مبانی فقهی سقط جنین.....

۲۱	قرآن و سقط جنین
۲۵	روایات و سقط جنین
۲۶	عقل و سقط جنین
۲۷	سقط جنین از دیدگاه پزشکی
۲۸	عوامل سقط جنین
۲۸	عوامل فردی
۲۹	عوامل اجتماعی
۳۱	فصل دوم
۳۱	احکام تکلیفی سقط جنین از دیدگاه فقهای امامیه
۳۲	انگیزه‌ها و زمینه‌های سقط جنین و حکم تکلیفی آنها
۳۲	حفظ جان مادر
۳۲	سقط جنین به طور مطلق جایز نیست
۳۳	سقط جنین به طور مطلق جایز است
۳۵	دلایل اضطرار
۴۰	ناهجاری‌های ژنتیکی و یا ابتلای مادر به بیماری‌های خاص
۴۱	سقط جنین ناقص به طور مطلق جایز نیست
۴۱	سقط جنین ناقص به طور مطلق جایز است
۴۲	تفصیل در سقط جنین ناقص
۴۳	جنین ناقص الخلقه
۴۵	کنترل جمعیت
۴۵	اضطراهای اخلاقی اقتصادی و اجتماعی
۴۶	سقط جنین به جهت بیماری جنین یا بیماری مادر
۴۷	فصل سوم
۴۷	احکام تکلیفی سقط جنین از نگاه علمای اهل سنت
۴۷	سقط جنین از نگاه علمای اهل سنت
۴۹	حکم سقط جنین پس از دمیده شدن روح
۴۹	دلیل نقلی

۵۰	.....	دلیل عقلی
۵۰	.....	سقط جنین در صورت تهدید جان
۵۰	.....	حکم سقط جنین پیش از دمیده شدن روح
۵۰	.....	مذهب حنفی
۵۱	.....	مذهب مالکی
۵۲	.....	مذهب شافعی
۵۲	.....	مذهب حنبلی
۵۳	.....	دیدگاه فقهای معاصر اهل سنت
۵۵	.....	فصل چهارم
۵۵	.....	احکام وضعی سقط جنین از نگاه فریقین
۵۵	.....	سقط جنین و دیه
۵۵	.....	مراحل جنین و راههای شناخت آن
۵۵	.....	مراحل جنین از دیدگاه قرآن
۵۸	.....	مراحل جنین از دیدگاه روایات
۵۹	.....	مراتب دیه سقط جنین و بررسی دیدگاه فقهی علمای شیعه
۵۹	.....	دیه ناقص
۵۹	.....	دیه کامل
۶۰	.....	بررسی دیدگاه فقهی علمای شیعه پیرامون دیه جنین
۶۰	.....	بررسی قول مشهور
۶۰	.....	بررسی اقوال غیرمشهور
۶۱	.....	دیه جنین‌های چند قلو
۶۲	.....	دیه اعضای جنین
۶۳	.....	دیه جنین غیر مسلمان
۶۴	.....	دیدگاه اهل سنت پیرامون دیه جنین
۶۴	.....	قول مشهور اهل سنت
۶۴	.....	قول غیرمشهور اهل سنت
۶۵	.....	نحوه پرداخت دیه

۶۵	دیدگاه علمای شیعه
۶۶	دیدگاه اهل سنت
۶۷	کفاره سقط جنین
۶۸	دیه سقط جنین از نگاه برخی فقیهان معاصر شیعه
۶۹	مقدار دیه
۷۰	نحوه پرداخت دیه
۷۱	وارث دیه
۷۳	فصل پنجم
۷۳	سقط جنین و قصاص
۷۳	قصاص در فقه
۷۳	فقه امامیه
۷۶	فقه عامه
۷۶	تأسیس اصل
۷۷	دلایل ثبوت قصاص
۷۷	دلیل اول
۷۹	نقد
۸۴	دلیل دوم
۸۵	نقد
۸۵	دلیل سوم
۸۶	نقد
۸۷	دلیل عدم ثبوت قصاص
۸۸	نقد
۸۹	نتیجه‌گیری
۹۱	منابع

پیشگفتار

سقط جنین از دیرباز در ملل و ادیان مختلف، در میان خانواده‌ها وجود داشته است. این امر از لحاظ عرف امر منفوری بوده و در اسلام نیز مورد نکوهش قرار گرفته است. رشد چشم گیر سقط جنین به دلیل‌هایی چون مشقت ادامه بارداری، حفظ آبرو، کنترل جمعیت و مشکلات اقتصادی از جمله معضلاتی است که در جامعه کنونی وجود دارد بنا بر این کتاب در صدد پاسخ‌گویی به این سؤال است که نظر فریقین در ارتباط با احکام تکلیفی و وضعی سقط جنین چه می‌باشد؟ این کتاب به تبیین احکام تکلیفی و وضعی سقط جنین در بین فقیهان شیعه و اهل سنت پرداخته است. حرام بودن سقط جنین به حکم اولیه فقهای امامیه به استناد کتاب، سنت، عقل و اجماع و جواز سقط آن در مواردی چون حفظ جان مادر، ناهنجاری‌های ژنتیکی، بیماری جنین، بنا بر حکم ثانوی (در موارد بسیار ضروری به استناد حرج) و حرام بودن سقط جنین پس از دمیده شدن روح از دیدگاه اهل سنت، نتیجه حاصله از این نوشتار می‌باشد.

مقدمه

اهمیت مسئله باروری و تولید مثل از قدیم‌الایام در هر یک از جوامع متمدن بشری مورد بحث واقع شده و طبیعتاً این بحث‌ها که اغلب در میان طبقات مختلف مردم جامعه رواج داشته بر اساس نتایج حاصله دارای آثار و عواقبی نیز بوده که عملکرد هر اجتماع در مقاطع مختلف تاریخی و در خصوص برخورد با مسئله تولید مثل ناشی از آن است.

اغلب ارزش‌گذاری بر شخصیت زن نیز به عنوان عضوی از نهاد خانواده در ارتباط با توانایی‌های وی در جهت مادر شدن و تشکیل خانواده مطرح شده است چنانچه در بعضی از اقوام موضوع نازایی در زن گناه نقص و عیب بزرگی شمرده شده و رفع آن منحصر به زاییدن فرزند می‌بوه. علی‌رغم ذکر این موارد، چه بسیار مادرانی وجود دارند که تحت تأثیر عوامل مختلف از به بار نیفتن ثمره طبیعی و مشروع خود جلوگیری و با ساقط کردن جنین هم صحت و سلامت خود را به خطر انداخته و هم ضربه بزرگی به پیکره اجتماع وارد می‌نمایند؛ لذا هر روز آمار تکان‌دهنده‌ای در مورد سقط جنین منتشر می‌شود و روح و جان هر انسان عاقلی را می‌آزارد افزایش بی‌رویه و بی‌سابقه ارتباط نامشروع، ازدواج غیررسمی، افزایش فساد و فحشا، افزایش طلاق و نابودی کانون گرم خانواده، افزایش اعتیاد و آلودگی نسل جدید به مواد مخدر و فرار دختران از خانواده و ... سبب شد تا نسل امروز از جهات مختلف دچار بحران شود که یکی از این بحران‌ها کوشش انسان در جهت نابودی نسل خود است که نمونه بارز آن، سقط جنین است. افتادن جنین از رحم مادر قبل از کامل شدن را سقط جنین گویند. با توجه به این که جنین از زمان پیدایش تا تکامل نهایی خود دو مرحله را طی می‌کند که در مرحله اول فاقد روح است و در مرحله دوم واجد روح است و از آنجا که تولید مثل و بارداری یکی از مسائل مهم در زندگی خانوادگی جوامع بشری

می‌باشد و حفظ جنین تا آخر مدت حاملگی وظیفه‌ای است که بر دوش مادران گذاشته شده و شانه خالی کردن از زیر بار این وظیفه نوعی جنایت نسبت به خود، جنین و اجتماع است به بررسی آرای فقهای شیعه و سنی در مورد احکام تکلیفی و وضعی سقط جنین پرداخته می‌شود که برخی از فقها به طور مطلق حکم به حرمت سقط جنین داده‌اند و استناد ایشان بنا بر آیه و روایات می‌باشد و بعضی از فقها بنا بر موارد اضطرار و بر اساس قاعده ثانویه حکم به جواز داده‌اند.